

คุณภาพชีวิตในอิสลาม

Quality of Life in Islam

ทนองศักดิ์ หมาดthing^{1*} และซาฟิอี อาดำ²

Tanongsak Madthing^{1*} and Syafie Adam²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก, สาขาอิสลามศึกษา, วิทยาลัยอิสลามศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

¹ Ph.D. student in Islamic Studies, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

² ดร., อาจารย์ประจำวิทยาลัยอิสลามศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² Dr., Lecturer, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Pattani Campus.

* Corresponding author, E-mail: huhaq99@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้ หลักการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม ซึ่งเป็นบทความวิชาการเอกสารเชิงพรรณนาวิเคราะห์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก อัลกุรอาน อัลหะดีษ และทัศนะของปวงปราชญ์อิสลาม จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในหลักคำสอนของอิสลามนั้น คือ การปฏิบัติดำรงตนให้ได้รับความสุขด้วยการมีชีวิตที่ดีทั้งในโลกนี้และโลกหน้า การมีคุณภาพชีวิตในโลกนี้จะต้องประกอบด้วย การมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีปัจจัยยังชีพที่สุจริต ดำรงตนด้วยความพอเพียง และประกอบคุณงามความดีตามหลักคำสอนของศาสนา ส่วนการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในโลกหน้านั้นคือการได้รับผลตอบแทนจากการกระทำบนโลกนี้ ทั้งด้านความศรัทธา สภาวะทางจิตใจ และการปฏิบัติตนต่อพระเจ้าและมนุษย์ทั้งหลาย ดังนั้นสิ่งที่ยืนยันถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอิสลามคือการได้รับความสุขทั้งสองโลก และได้รับสองสวรรค์ หมายถึง สวรรค์ในโลกนี้ คือ การได้รับความสุขหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง และสวรรค์ในโลกหน้า คือ ความพอพระทัยจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของด้วยการตอบแทนสรวงสวรรค์อันบรมสุขถาวรตลอดกาล

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, อิสลาม, อัลกุรอาน, อัลหะดีษ

Abstract

The objective of this paper is to present knowledge, principle, About Quality of Life in Islam. This paper utilizes documentary research to examine and collect data from al-Quran, al-Hadith, and the opinions of Islamic professor. According to the research result of research Quality of Life in Islam Is practice to be happy by having a good life both in this world and the next world. The quality of life in this world must consist of Having good health both physically and mentally With good faith Self-sufficient And assemble goodness according to the doctrine of religion. As for the quality of life in the world, that is the reward of action on this planet. Both faith Mental state And the practice to the God and human. So that the good quality of life in Islam can be happiness in both worlds. And received two heavens. It means the heaven in this world is receive happiness out of all suffering. And the heaven in the next world is pleasing from God by answering the paradise forever.

Keywords: Quality of Life, Islam, Quran, Hadith

บทนำ

อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดอิสลามให้เป็นวิถีชีวิตของมวลมนุษยชาติ อิสลามสอนให้มนุษย์ยึดมั่นและปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางวิญญาณ รวมถึงการดำเนินชีวิตภายในครอบครัว และสังคม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ และสามารถดำรงชีวิตที่มีความสันติสุขอย่างแท้จริงทั้งในโลกปัจจุบันและโลกอาคีเราะฮ์ (อาซิม อัซซารีฟ, 2552: 10) มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การจะพัฒนาประเทศให้ประสบผลสำเร็จและก้าวหน้าได้นั้น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่จะต้องเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ดังนั้นคุณภาพชีวิตของประชากร จึงถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนา การจะเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นไม่ได้พิจารณาแต่เพียงความต้องการทางกายภาพของบุคคลในด้านต่างๆ เท่านั้น สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนนั้น จำเป็นต้องนำหลักการทางศาสนาที่เกี่ยวข้อง เพราะมุสลิมไม่สามารถแยกศาสนาออกจากการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งการมีวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามตามที่อัลลอฮ์ ﷻ กำหนดไว้นั้น เป็นบทบัญญัติของศาสนาอิสลามที่สำคัญอย่างยิ่ง หากมุสลิมปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ย่อมจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในด้านต่างๆตามไปด้วย(คณิดา ชันธชัย, สุรสิทธิ์ วชิรขจร, 2557: 83) ดังนั้นมุสลิมจะต้องนำแบบแผนการสร้างคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ดีโดยยึดมั่นและปฏิบัติตาม อัลกุรอาน¹ และสุนนะฮ์²ของท่านนบี ﷺ อย่างเคร่งครัด อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ว่า

¹ อัลกุรอาน (القرآن) คัมภีร์สำคัญสูงสุดของชาวมุสลิมซึ่งรวบรวมคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ประทานให้แก่มนุษยชาติโดยผ่านท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเราะสุล ﷺ เมื่อมีอายุได้ 40 ปี จนกระทั่งท่านเสียชีวิตเมื่ออายุได้ 63 ปี (บรรจง บินกาซัน, 2547:18)

² สุนนะฮ์ คือ คำพูด การกระทำ การยอมรับ มารยาทและชีวประวัติทุกอิริยาบถตามธรรมชาติของท่านเราะสุล ลุลลอฮ์ ﷺ ก่อนได้รับการแต่งตั้งหรือหลังจากได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนบี ﷺ (อับดุลเลาะ การ์รีนา, 2551:90)

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً ۗ
وَلَنُخْرِجَنَّ لَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

(النحل: 97)

ความว่า “ผู้ใดปฏิบัติความดีไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตาม โดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธา ดังนั้นเราจะให้เขาดำรงชีวิตที่ดี และแน่นอน เราจะตอบแทนพวกเขาซึ่งรางวัลของพวกเขาที่ดียิ่งกว่าที่พวกเขาได้เคยกระทำไว้”

(อันนะหฺล : 97)

จากอายะฮ์ข้างต้นนี้ได้รับรู้ถึงการตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งคุณยา³ และอาคิเราะฮ์⁴ สำหรับผู้ที่ได้ปฏิบัติกิจการงานที่ดี ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ของท่านนบี ﷺ ทั้งชายและหญิงจากวงศวานของท่านนบีอาดัม عليه السلام และหัวใจของเขาศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และเราะฮ์สุล عليه السلام ของพระองค์ แท้จริงนี่เป็นการงานที่ถูกสั่งใช้โดยอัลกุรอานและแนวทางเราะฮ์สุล عليه السلام ของพระองค์ ซึ่งถูกกำหนดไว้ ณอัลลอฮ์ ﷻ โดยที่พระองค์ทรงให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีในโลกคุณยานี้ และทรงตอบแทนรางวัลที่ดียิ่งจากสิ่งที่เขาได้กระทำไว้ในโลกอาคิเราะฮ์ (Ibn Kathir, 2010: 4/516)

การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิตของผู้ศรัทธานั้นนอกจากมีหลักฐานจากอัลกุรอานแล้วยังมีหลักฐานจากอัลหะดีษของท่านนบี ﷺ ที่กำชับให้มุสลิมขออวดต่ออัลลอฮ์ ﷻ ให้มีความสุข ความสบาย ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายงานจากอัลหะดีษ ริฟาอะฮ์ อิบน์ รุฟัยอ์ เล่าว่า วันหนึ่งขณะที่ท่านอับูบักร رضي الله عنه ได้ยืนขึ้นปราศรัยบนมิมบร⁵ แล้วท่านก็ร้องให้ ท่านเล่าว่า ครึ่งหนึ่งท่านเราะฮ์สุล عليه السلام ได้ยืนบนมิมบรแห่งนี้แล้วท่านก็ร้องให้ ท่านเราะฮ์สุล عليه السلام กล่าวแก่พวกเราว่า

((سَلُّوا اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ، فَإِنَّ أَحَدًا لَّمْ يُعْطَ بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا مِّنْ

(العافية))

(أخرجه الترمذي، 1970: 3558)

³ คุณยา หมายถึง ชั่วคราว อัลกุรอานใช้คำนี้เพื่อหมายถึงชีวิตแห่งโลกนี้ซึ่งมีช่วงเวลาสั้นๆสำหรับมนุษย์เพื่อเตรียมตัวสำหรับการไปใช้ชีวิตถาวรในโลกหน้า อิสลามถือว่าโลกนี้เป็นสถานที่ที่มนุษย์มนุษย์ถูกส่งมาให้มีชีวิตเป็นการชั่วคราวโดยมีวัตถุประสงค์บางอย่างที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปในโลกคุณยานี้ (บรรจง ปินกาชัน, 2547:72)

⁴ อาคิเราะฮ์ คือ วันที่มนุษย์ที่เสียชีวิตไปแล้วฟื้นชีพใหม่ เพื่อรับการพิพากษาการงานที่เขาปฏิบัติขณะที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ และได้รับการตอบแทนผลงานที่เขาทำไว้ (มุณีร์ มุหะหมัด, 2534:45)

⁵ มิมบรเป็นองค์ประกอบสำคัญ สำหรับให้อิหม่ามหรือคอเต็บขึ้นกล่าวคุตบะฮ์ แจ้งข่าวสาร หรือปราศรัย ในโอกาสที่มีการละหมาดร่วมกันในวันศุกร์ ในสมัยของท่านนบี ﷺ ได้ยกพื้นที่สำหรับยืนให้สูงขึ้น เพื่อให้คนที่อยู่ไกลได้มองเห็น และได้ยินเสียงท่านอย่างทั่วถึง เวลาต่อมาจึงได้พัฒนารูปแบบเป็นแท่นยืน ที่มีที่นั่งพัก และมีบันไดทางขึ้น โดยอาจมีซุ้มโค้ง เพื่อเน้นทางขึ้นและมีหลังคาคลุมส่วนที่ยืน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากตัวอย่างของสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิม เช่น บัลลังก์ของบาทหลวง ในอาณาจักรไบแซนไทน์ บัลลังก์ของแม่ทัพในอาณาจักรซัสซานีเยน โดยทั่วไป มิมบรมักจะวางอยู่กลางหรืออยู่ด้านขวาของมิมบรอบ เมื่อเสร็จจากการกล่าวคุตบะฮ์แล้ว อิหม่ามหรือคอเต็บจะลงมาละหมาดร่วมกับทุกคนในระดับที่เท่าเทียมกัน(อาดิศร์ อิดริส รักษมณี, 2554:116)

ความว่า “พวกเจ้าจงขอต่ออัลลอฮ์ให้มีความสุขสบาย ปลอดภัย
โรคร้ายทั้งปวงเกิด เพราะไม่มีความดีอันใดที่บุคคลหนึ่งจะได้รับ
หลังจากการตักวา ที่จะดียิ่งไปกว่าการมีสุภภาษานามย์ที่ดี”

(al-Tirmidhi, 1975: 3558)

จากอัลหะดีษข้างต้นท่านอับดุล-ก๊อยยิม ได้อธิบายไว้ในหนังสือ ตูหะตุช-ซากิริน หน้า 305 ว่า “เขาได้รับความสุขสบายทั้งในเรื่องศาสนาและการใช้ชีวิตในโลกนี้ ซึ่งบุคคลหนึ่งจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขทั้งในดุนยาและอาคิเราะฮ์ ได้ก็ต่อเมื่อเขามีความมั่นใจและมีพละทานามย์ที่ดี ความมั่นใจในศรัทธาจะคอยปกป้องเขาจากการลงโทษในวันอาคิเราะฮ์ ส่วนการมีพละทานามย์ที่ดีจะปกป้องเขาจากโรคร้ายไข้เจ็บที่จะเกิดขึ้นทางด้านจิตใจและร่างกายในโลกนี้” (อะมีน บิน อับดุลลอฮ์ อัช-ชะกอวีย์, 2555: 7-8) ดังนั้นการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทัศนะของอิสลามจึงหมายถึงการมีชีวิตที่ดีทั้งดุนยาและอาคิเราะฮ์ ส่วนหลักฐานที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นการบ่งชี้ถึงหลักคำสอนของอิสลามถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนมุสลิม ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยให้มุสลิมนำหลักคำสอนเหล่านี้มาปฏิบัติในชีวิตจริง ซึ่งสภาพปัญหาคุณภาพการดำเนินชีวิตของมุสลิมในสังคมปัจจุบัน ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแนวทางและหลักคำสอนที่แท้จริงเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม ซึ่งคุณภาพชีวิตมุสลิมนั้นเป็นวิสัยทัศน์ของสำนักจุฬาราชมนตรีที่ขับเคลื่อนสังคมมุสลิม ในมิติทางด้านศาสนา การศึกษา วัฒนธรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต อีกทั้งยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 การพัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในข้อที่ 1 ยังส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในศาสนาให้มีคุณภาพอีกด้วย (สำนักจุฬาราชมนตรี ออนไลน์ สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2562)

จากสภาพดังกล่าวนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตในอิสลามเพื่อ หาข้อสรุปองค์ความรู้ หลักการ แนวทางและข้อเสนอแนะในการปรับความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตมุสลิมตามทัศนะอิสลามที่สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน อันเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามและผู้สนใจทั่วไป และเป็นการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย หลักการ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม
2. เพื่ออธิบายแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักคำสอนอิสลามที่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน

วิธีการศึกษาและขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลามครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยศึกษาเกี่ยวกับความหมาย หลักการ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักคำสอนอิสลามที่สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน โดยยึดหลักการจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ รวมถึงตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาวิเคราะห์ตามพระศนะของนักปราชญ์มุสลิม

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. แนวทางการพัฒนา หมายถึง แนวทางที่นำมาจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ และทัศนะของนักปราชญ์มุสลิม
2. คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่ดีที่สอดคล้องกับอัลกุรอาน และอัลสุนนะฮ์ และได้รับความดีงามทั้งดุนยาและอาคิเราะฮ์
3. อิสลาม (الإسلام) แปลว่า มอบตัว นอบน้อมถ่อมตน และสันติ หมายถึงศาสนาอิสลาม ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า มุสลิม ดังนั้นมุสลิมก็ต้องน้อมรับอิสลามอย่างสมบูรณ์ โดยมอบตัวทั้งทางใจ ทางวาจาและทางกาย
4. มุสลิม (مسلم) คือ ผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ว่าเป็นพระเจ้าที่แท้จริงแต่เพียงพระองค์เดียว และนอบน้อมยอมจำนนต่อพระประสงค์ของพระองค์โดยสิ้นเชิง
5. ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องหมาย ﴿...﴾ วงเล็บดอกไม้ ใช้สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน
2. เครื่องหมาย “...” เป็นเครื่องหมายที่ใช้สำหรับการแปลความหมายของอัลกุรอานและอัลหะดีษ ตลอดจนคำพูดของนักวิชาการที่นำมาอ้างอิง
3. ((...)) วงเล็บปีกคู่ ใช้สำหรับตัวบทอัลหะดีษ
4. (...) วงเล็บเดี่ยว ใช้สำหรับการเขียนอ้างอิงและการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ
5. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุบหานะฮู วะตะอะลา” ซึ่งมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหาบริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง” เป็นคำที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ ﴿...﴾ หลังจากที่ได้เอยนามพระองค์
6. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “คือลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮ์ ﴿...﴾ ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่มุสลิมใช้หลังจากได้มีการกล่าวถึงนบีหมัมมัด ﴿...﴾
7. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสะลาม” หมายถึง ขออัลลอฮ์ ﴿...﴾ ทรงประทานความสันติแด่ท่าน เป็นคำที่ใช้หลังจากได้มีการกล่าวถึงท่านนบิหรือเราะสุลท่านอื่นยกเว้นนบิหมัมมัด ﴿...﴾ หลังจากที่มีการกล่าวถึง
8. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮู” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ﴿...﴾ ทรงโปรดปรานแก่เขา” จะเขียนต่อท้ายเศาะหาบะฮ์ทุกครั้งหลังจากที่มีการกล่าวถึง
9. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮา” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ﴿...﴾ ทรงโปรดปรานแก่นาง” จะเขียนต่อท้ายเศาะหาบียะฮ์ทุกครั้งหลังจากที่มีการกล่าวถึง
10. สัญลักษณ์ ﴿...﴾ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮูมา” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ﴿...﴾ ทรงโปรดปรานแก่เขาทั้งสอง” จะเขียนต่อท้ายเศาะหาบะฮ์หรือเศาะหาบียะฮ์จำนวนสองท่านทุกครั้งหลังจากที่มีการกล่าวถึง

ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม

การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลามนั้นจำเป็นต้องยึดตัวบทจาก อัลกุรอานและอัลหะดีษ เป็นบรรทัดฐานรวมทั้งตำราการอธิบายอัลกุรอานและหนังสือที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาคุณภาพชีวิตในอิสลามอย่างลึกซึ้ง จะต้องทำความเข้าใจประเด็นสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. นิยามคุณภาพชีวิตในอิสลาม

ท่านอิบนุอับบาส رضي الله عنه ได้ให้นิยามการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในโลกนี้คือ การที่คนคนหนึ่งได้รับปัจจัยยังชีพที่สุจริตถูกต้องตามหลักการของศาสนา ยิ่งรวมถึงสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงทำให้ป่าวของพระองค์รู้สึกความพอใจในโลกดุนยานี้ ด้วยปัจจัยยังชีพที่ถูกอนุมัติ แม้นว่ามันจะมีเพียงน้อยนิดก็ตาม ฉะนั้นจิตใจของเขาจะไม่เรียกร้องปัจจัยยังชีพที่ศาสนาไม่อนุมัติ ดังนั้นถึงแม้ว่าจะไม่เห็นคนจำนวนมากที่ประกอบกิจการงานที่อัลลอฮ์ทรงพอพระทัย จะได้รับปัจจัยยังชีพที่ศาสนาอนุมัติอย่างมากมายแต่อย่างไรในโลกนี้ก็ตาม(กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์มีรออาต, 2558: 84) นอกจากนี้แล้วท่านอิมามอ็ฏฏอ็บรียได้กล่าวถึงทัศนะของนักปราชญ์ในอิสลามเกี่ยวกับการให้นิยามคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

- คุณภาพชีวิตที่ดี คือ การใช้ชีวิตในโลกนี้โดยอาศัยอยู่และดำรงชีวิตด้วยปัจจัยยังชีพที่หะลาล (ด้วยสิ่งที่ศาสนาอนุมัติ) (يحییهم فی الدنيا ما عاشوا فیها بالرزق الحلال)

- คุณภาพชีวิตที่ดี คือ การมีความพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่ (بیرزقهم القناعة)

- คุณภาพชีวิตที่ดี คือ การดำรงชีวิตโดยเป็นผู้ศรัทธาต่อพระเจ้าพร้อมด้วยการปฏิบัติภักดีต่อพระองค์ (الحياة مؤمناً بالله عاملاً بطاعته)

- คุณภาพชีวิตที่ดี คือ การได้รับความสุข (السعادة)

- คุณภาพชีวิตที่ดี คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสวรรค์ (الحياة فی الجنة)

(الطبري, 17: 291-292)

2. ประเภทและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอิสลาม

2.1 ประเภทของคุณภาพชีวิตในอิสลาม

อิสลามได้แบ่งคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) คุณภาพชีวิตหรือความสุขทางโลกซึ่งมีข้อกำหนดเวลาสั้นเพียงชั่วครวในโลกนี้เท่านั้น

2) คุณภาพชีวิตในโลกหน้าซึ่งเป็นความสุขที่ยั่งยืนถาวรตลอดกาลไม่มีการขาดตอน หากแต่ต่อเนื่องตั้งแต่โลกนี้จนถึงโลกหน้า

หากพิจารณาความหมายของคุณภาพชีวิตตามที่กล่าวมา จะพบว่าความสุขในโลกนี้จะทำให้เกิดความสุขในโลกหน้าไม่ได้เลย หากไม่รวมความสุขในการศรัทธาต่อพระเจ้าเข้าไปด้วย ซึ่งเป็นความสุขของผู้ที่ศรัทธาต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของและวันอาคีเราะฮ์ จะเห็นได้ว่าผู้คนจำนวนมากที่เป็นเจ้าของวัตถุต่างๆ เป็นผู้ที่มีเกียรติยศ ชื่อเสียง ฐานะสูง ตำแหน่ง และยศฐาบรรดาศักดิ์ แต่เขาเหล่านั้นไม่ได้รับความสุข

^๑ท่านอับดุลลอฮ์ อิบนุ อับบาส رضي الله عنه เกิดก่อนการอพยพของท่านนบี ﷺ 3 ปี เมื่อท่านนบี ﷺ เสียชีวิต ขณะนั้นท่านอิบนุอับบาสมีอายุเพียงสิบสามปีทั้งๆที่อายุน้อย แต่ท่านก็ท่องจำฮะดีษจากท่านนบี ﷺ ถึง 1660 หะดีษ นับเป็นประโยชน์แก่มุสลิมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งท่านอิมามอ็ฏฏอ็บรียและมุสลิมได้บันทึกไว้ในตำราของท่านทั้งสอง(ห้องสมุดประวัติศาสตร์ และชีวประวัติ ออนไลน์ สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561)

หรือขาดคุณภาพชีวิตที่แท้จริง นอกจากผู้ศรัทธาต่อพระเจ้าและประกอบคุณงามความดี ถึงแม้เขาจะไม่มีสิ่งต่างๆ ดังที่กล่าวมา แต่เขาก็ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพมีความสุข มีความอบอุ่นใจ เพราะเขามั่นใจว่าคุณภาพชีวิตที่แท้จริงที่สมบูรณ์ คือการมีคุณภาพชีวิตที่มีความสุขในโลกหน้า (ดาร์ บินอะหมัด, 2547: 6-7) อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสรับรองคุณภาพชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้าแก่ผู้ศรัทธาว่า

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

(النحل: 97)

ความว่า “ผู้ใดปฏิบัติความดีไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตาม โดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธา ดังนั้นเราจะให้เขาดำรงชีวิตที่ดี และแน่นอนเราจะตอบแทนพวกเขาซึ่งรางวัลของพวกเขาที่ดียิ่งกว่าที่พวกเขาได้เคยกระทำไว้”

(อันนะหฺล : 97)

อายะฮ์ข้างต้นยังขจัดความเข้าใจผิดของบรรดามุสลิมและผู้ปฏิเสธที่มีความเห็นว่า คนที่อาศัยความยุติธรรม ความซื่อตรงและความมีคุณธรรมนั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่ขาดทุนในโลกนี้ถึงแม้ว่าพวกเขาจะเป็นผู้ได้รับในอาคิเราะฮ์ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ขจัดความเข้าใจผิดนี้เหมือนกับจะกล่าวว่า การที่พวกเขาเจ้าคิดเช่นนี้เป็นเรื่องผิด การมีคุณธรรมนั้นไม่เพียงแต่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่เป็นสุขในโลกอาคิเราะฮ์เท่านั้น แต่มันคือความจริง บรรดาคนที่ทำความดีด้วยความจริงใจ ซื่อตรง บริสุทธิ์ใจจะได้รับคุณภาพชีวิตที่ดีในโลกนี้ ส่วนตำแหน่งของพวกเขาในอาคิเราะฮ์จะถูกตัดสินตามการทำความดีที่สุดของพวกเขา กล่าวคือ หากใครได้กระทำความดีทั้งเล็กน้อยและมากมาย เขาจะได้รับการตอบแทนด้วยตำแหน่งอันสูงส่งที่เขาจะได้รับตามความดีอันยิ่งใหญ่ของเขา (เมอลานา ฮัยยิด อบุล อะลา เมาดูดี, 2545: 1/324)

ท่านอับดุลลอฮ์ บิน อัมรฺ บิน อาศฺ رضي الله عنه กล่าวว่า ท่านนบี صلى الله عليه وسلم กล่าวว่า

((قَدْ أفلَحَ مَنْ أسَلَمَ وَرَزِقَ كَفَافًا وَ قَنَعَهُ اللهُ بِمَا آتَاهُ))

(رواه مسلم ، 1990 : 1054)

ความว่า “ผู้ที่มอบหมายและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ เขาจะได้รับความสำเร็จ และปัจจัยยังชีพที่เพียงพอ และอัลลอฮ์ทรงทำให้เขามีความพอใจในสิ่งที่พระองค์ทรงประทานให้แก่เขา ย่อมเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จโดยแท้”

(al-Muslim, 1995: 1054)

2.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอิสลาม

อิสลามได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิมโดยยึดหลักการจาก พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน และพระวจนะของท่านนบี صلى الله عليه وسلم มาเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มุสลิมมีคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริงและได้รับความสุขทั้งทางโลกและทางธรรม ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกตลอดจนการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ รวมถึงผลสะท้อนจากการดำเนินชีวิตบนโลกดุนยานี้ที่จะได้รับ

ผลตอบแทนในวันโลกหน้าอาคิเราะฮฺ ฉะนั้นผู้เขียนขอแนะนำเสนอทัศนะของนักปราชญ์ในอิสลามตามการอธิบายของท่านอิมามอัญญ์อับรียเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิมทั้ง 4 แนวทางดังต่อไปนี้

2.2.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการแสวงหาปัจจัยยังชีพที่หะลาล (ศาสนาอนุมัติ)

การแสวงหาปัจจัยยังชีพในการดำเนินชีวิตบนโลกนี้ถือเป็นหลักพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะทุกชีวิตนั้นมีความต้องการทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภคในการดำเนินชีวิตของตน ดังนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ว่า

﴿ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنَّ كُنتُمْ لِرَبِّكُمْ لَعَابِدُونَ ﴾

﴿ تَعْبُدُونَ ﴾

(النحل : 114)

ความว่า “พวกเจ้าจงบริโภคในสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงประทานปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า ซึ่งเป็นที่อนุมัติที่ดี และพวกเจ้าจงขอบคุณต่อความโปรดปรานของอัลลอฮ์ หากพวกเจ้าเคารพภักดีเฉพาะพระองค์เท่านั้น”

(อันนะฮล : 114)

จากหลักฐานข้างต้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้แจ้งแก่บรรดาผู้ศรัทธาถึงการบริโภคจากปัจจัยยังชีพที่พระองค์ทรงประทานให้ โดยให้จำแนกสิ่งที่หะลาลและสิ่งหะรอม พร้อมกับได้เตือนให้รำลึกอยู่เสมอว่าสิ่งที่พระองค์ได้ประทานเป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา พระองค์เท่านั้นเป็นผู้ประทานให้ และสิ่งดีๆ ที่เป็นปัจจัยยังชีพของพวกเขาก็ พระองค์ทรงอนุมัติให้แก่พวกเขา เพื่อให้พวกเขามีความรู้สึกว่า พระองค์มิได้ห้ามพวกเขาในการบริโภคสิ่งดีๆ ทั้งหลาย และเมื่อพระองค์ทรงห้ามสิ่งใดแก่พวกเขาแล้วก็พึงทราบเถิดว่า สิ่งนั้นไม่ดี มิใช่ว่าพระองค์ประสงค์ที่จะห้ามโดยปราศจากเหตุผล หรือต้องการจะทำความลำบากใจให้แก่พวกเขาก็หาไม่ ทั้งๆ ที่พระองค์ก็ได้ประทานปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาอย่างล้นเหลืออยู่แล้ว และพระองค์ยังได้ชี้แนะพวกเขาให้ขอบพระคุณ หากพวกเขาปรารถนาที่จะเคารพภักดีต่อพระองค์องค์เดียวโดยปราศจากสิ่งคู่เคียงใดๆ ฉะนั้นให้พวกเขาทราบไว้ด้วยว่า การขอบคุณนั้นเป็นอิบาดะฮฺ เป็นการภักดีต่อพระองค์ และเป็นความโปรดปรานที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงพอพระทัยต่อปวงบ่าวของพระองค์(อัลอิศลาห์ สมาคม บางกอกน้อย, 2558: 4361)

จากท่านอับดุลลอฮ์ อันนูมาน บินบะซีร์ رضي الله عنه ได้กล่าวว่า ฉันได้ยิน

ท่านอับดุลลอฮ์ อันนูมาน บินบะซีร์ رضي الله عنه เป็นทารกคนแรกของชาวอันศอรหลังเหตุการณ์การฮิจญเราะฮฺ เกิดเมื่อเดือนญุมาดิลอูลาปีที่สองฮิจญเราะฮฺศักราช เมื่อท่านนบี ﷺ เสียชีวิต นูอมานมีอายุได้เก้าปีเท่านั้น ในจำนวนหะดีษที่ท่านได้รายงานก็คือ “แท้จริง สิ่งหะลาลนั้นชัดเจน สิ่งหะรอมก็ชัดเจน และระหว่างทั้งสองนั้นมีสิ่งที่คลุมเครือ” ท่านเป็นคนที่มุ่งมั่นหาความรู้ และเป็นทั้งรำลือในความสามารถด้านการวินิจฉัยข้อตัดสินชี้ขาดและการพิพากษา มอวียะฮฺได้แต่งตั้งให้ท่านดูแลเมืองกูฟะฮฺเป็นเวลาเก้าเดือน จากนั้นก็ย้ายไปเป็นผู้พิพากษาที่เมืองขาม ท่านเป็นคนที่เอื้ออารีและใจกว้างต่อคนยากไร้และขัดสน และท่านเสียชีวิตเมื่ออายุได้ 65 ปี ด้วยสภาพที่ตายชะฮีดในสงคราม(ศูนย์สารสนเทศอิสลามและอิสลามศึกษา ออนไลน์ สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561)

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

لَا يَعْلَمُهُنَّ (إِنَّ الْحَلَالَ بَيِّنٌ ، وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ ، وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ
كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ ،
وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ ، كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى
يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى ، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ ،
أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً ، إِذَا صَلَحَتِ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ ، وَإِذَا
فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ.))

أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ.))

(رواه البخاري، ١٩٩٢ : ٥٢؛ ومسلم، ١٩٥٥ : ١٥٩٩)

ความว่า “แท้จริง สิ่งที่น่าสงสัย (หะลา) นั้นชัดเจน สิ่งที่ต้องห้าม (หะรอม) ก็ชัดเจน และในระหว่างทั้งสองสิ่งนั้นคือสิ่งที่คลุมเครือ (ไม่ชัดเจน) ซึ่งผู้คนส่วนมากไม่รู้ ดังนั้น ผู้ใดรักษาตัวเขาจากสิ่งที่คลุมเครือ นั้น เขาได้ชำระตัวเขาในการปกป้องศาสนาของเขาและเกียรติของเขา ส่วนที่ตกลงไปในการกระทำสิ่งที่คลุมเครือ เขาก็ได้ตกลงไปในเรื่องที่ต้องห้าม เช่นเดียวกับผู้ที่เลี้ยงปศุสัตว์รอบ ๆ ที่ดินที่ต้องห้าม (เช่น สวนของคนอื่น) ไม่ข้ามมันก็จะเข้าไปกินใน(สวน)นั้น จงจำไว้ว่า ผู้ปกครอง (กษัตริย์) ทุกคนมีขอบเขตที่ต้องห้าม จงจำไว้เถิดว่า ที่อัลลอฮ์ทรงห้ามนั้น คือสิ่งที่พระองค์ไม่ทรงอนุมัติ จงจำไว้ว่า ในร่างกายนั้นมีเนื้อก้อนหนึ่ง เมื่อมันดี ร่างกายนั้นก็ดีด้วย แต่เมื่อมันเสีย ร่างกายก็จะเสียไปด้วย จงจำไว้ว่ามันคือ หัวใจ”

(al – Bukhariy, 1992: 52; Muslim, 1955: 1599)

2.2.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยครองตนด้วยความพอเพียง

พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ได้บัญญัติถึงความพอเพียงไว้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ ฉะนั้นจะขอยกตัวอย่างของความพอเพียง อาทิเช่น การรู้จักพอเพียงในทรัพย์สิน ที่ตนหามาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงในหนทางที่สุจริต ไม่ละโมภโลภมาก และอยากได้ของผู้อื่นโดยการทุจริต หรือแย่งชิงเพื่อให้ได้มา รู้จักพอเพียงในอำนาจ บารมี ที่ได้สะสมความดีไว้จนคนยกย่องนับถือ ไม่ใช่กระสันอยากได้ตำแหน่ง อำนาจ โดยการกว้านซื้อด้วยเงินทอง หรือการบังคับขู่เข็ญ หรือการรวมกลุ่มประท้วง รู้จักพอเพียง ในวิถีของการทำมาหากิน ตามความสามารถที่ตนมี ใครที่มีความสามารถมากก็จงต่อสู้ดิ้นรนและใช้ความสามารถในหนทางที่ถูกต้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่สุจริต และแบ่งปันช่วยเหลือบุคคลที่ด้อยกว่า และรู้จักพอเพียงในชีวิต ความเป็นอยู่ มิได้อยากได้เหมือนคนอื่น ในสิ่งที่เราไม่มี ดังสุภาษิตไทยที่ว่า “เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง” เพราะจะทำให้ตนเองและครอบครัวเดือดร้อน และไม่มีความสุขในชีวิตการรู้จักพอเพียง ไม่ทะเยอทยานจนถึงกับไปทำร้ายผู้อื่นด้วย การอิจฉาริษยา นินทาว่าร้าย หรือถึงขั้นใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา

เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการจะครอบครอง(คอดิณะฮ์ ยุซรอ, 2558: 3525 สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2561) อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ว่า

﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَعُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يُعْتَرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا﴾

(الفرقان : 67)

ความว่า “บรรดาผู้ที่ใช้จ่ายในทรัพย์สินที่อัลลอฮ์ ชุบฮานะฮฺวะตะอาลา ประทานแก่เขา เขาก็จะใช้จ่ายอย่างไม่สุรุ่ยสุร่าย และไม่ตระหนี่ถี่เหนียว เขาจะใช้จ่ายอย่างปานกลางระหว่างสองสภาพนั้น”

(อันฟูรกอณ : 67)

จากอายะฮ์ข้างต้นได้สอนให้ดำรงใช้ชีวิตแบบพอเพียงกับสถานภาพอัตภาพของตน อย่าฟุ่มเฟือย อย่าสุรุ่ยสุร่าย จะต้องรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ใช้จ่ายเฉพาะเท่าที่พอเพียงกับความต้องการ ไม่ใช่จ่ายเกินไปจากความต้องการพื้นฐานของตน และเกินไปจากฐานะอันแท้จริง ท่านหะซัน อัลบศรียได้กล่าวว่า การใช้จ่ายในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ การช่วยเหลือในกิจการของศาสนาไม่ถือเป็นการสุรุ่ยสุร่าย ดังนั้นคนที่ติดเหยื่อของลัทธิวัตถุนิยมบริโภคนิยมและบันเทิงนิยมมักจะใช้จ่ายเกินตัวเสมอ หากเรารู้จักควบคุมการใช้จ่ายของเราให้พอเพียงกับความต้องการพื้นฐานดังกล่าวแล้ว เราก็จะไม่ต้องพบกับความอึดอัดขาดแคลน จนนำไปสู่ความยากจนอนาถาและล่มจมถึงขั้นเป็นหนี้สินจนล้มละลายได้(กรรมศาสตร์ 2549 : 7)

2.2.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยทำให้เป็นสุข

อิสลามได้มีหลักคำสอนเกี่ยวกับการบำบัดจิตใจและการทำให้สงบ ทำให้เป็นสุขด้วยวิธีการเข้าหาพระเจ้า รำลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าให้มากๆเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ทำให้สภาวะทางจิตใจมีความเบิกบานและสงบลง ขณะเดียวกันก็ช่วยขจัดความวิตกกังวลและความเสียใจไปด้วย (ดารี บินอะหมัด , 2547: 24) อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสไว้ว่า

﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

(الفرقان : 67)

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย และหัวใจของพวกเขาสงบด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ ฟังรู้เถิดว่า ด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์นั้นหัวใจทั้งหลายจะสงบ”

(อิร-เราะฮอตุ : 28)

จากหลักฐานข้างต้นบ่งบอกถึงวิธีการทำให้จิตใจสงบและสร้างความสุขให้เกิดขึ้นภายในจิตใจด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ จึงมีผลดีเป็นอย่างยิ่ง อันเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา และทำให้ได้รับผลตอบแทนจะอัลลอฮ์ตามที่ทุกคนหวัง ในที่สุดก็จะนำไปสู่การยอมศิโรราบและฟังฟังต่อพระองค์เพียงผู้เดียว และนั่นย่อมเป็นเหตุแห่งการรอดพ้นจากไฟนรกและได้รับความสำเร็จในวิมานแห่งสวรรค์ ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลิม เล่าถึงหนึ่งในจำนวนผู้ที่จะได้อยู่ภายใต้ร่มเงาของอัลลอฮ์ในวันกียา

มะฮฺว่า "...และชายผู้หนึ่งที่รำลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ เพียงลำพัง แล้วตาทั้งสองของเขาก็หลั่งน้ำตาออกมา" (บันทึกโดยอัล- บุคอรี 6114 และมุสลิม 1031)

2.2.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการแสวงหาความโปรดปรานจากพระเจ้าด้วยตอบแทนสวรรค์ในวันโลกหน้า

การแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการปฏิบัติตามพระบัญชาของพระองค์ เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีเยี่ยมสำหรับมุสลิมผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นการกระจัดความทุกข์ทั้งปวง และเป็นการสร้างศรัทธาอันแน่วแน่ต่อพระเจ้าด้วยหลักความเชื่อที่เด็ดขาด และความหวังอันสูงสุดที่จะได้พบกับพระองค์และผลแห่งการตอบแทนสรวงสวรรค์อันบรมสุขเป็นดินแดนแห่งความสุขตลอดกาล ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีจิตใจเป็นทุกข์กระวนกระวายใจ เมื่อสิ่งที่ไม่สบอารมณ์เกิดขึ้นกับตนก็ไม่สามารถดับกิเลสได้ ทำให้สภาวะจิตใจเต็มไปด้วยความรุ่มร้อน ดังนั้นอิสลามได้ระบุถึงสองสวรรค์ สองความสุขที่จะได้รับตั้งแต่โลกนี้คือความสุขทางจิตอันเปรียบดังสรวงสวรรค์แห่งโลกและสวรรค์ในโลกหน้าที่พระเจ้าทรงตอบแทนให้กับบ่าวของพระองค์ ที่มีความจงรักภักดีและแสวงหาความโปรดปรานจากพระองค์(อัब्ดุลลาฮฺ บินอะหมัด, มปป: 8-9) อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสไว้ว่า

﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ﴾

(الرحمن : ๔๖)

ความว่า “และสำหรับผู้ที่เกรงกลัวต่อตำแหน่งของพระเจ้าของเขา นั้น เขาจะได้รับสองสวรรค์”

(อิร-เราะหฺมาน : 46)

บทสรุปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในอิสลาม

คุณภาพชีวิตในอิสลามนั้นยึดหลักคำสอนจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่าง สุนนะฮฺของท่านนบี ﷺ โดยมุ่งเน้นให้มุสลิมสร้างคุณภาพในการดำรงชีวิตเพื่อให้เกิดความสุข ค้นพบสัจธรรมอย่างแท้จริงทั้งโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้นแนวทางการสร้างคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นในโลกนี้ คือการดำรงตนอยู่ในหลักคำสอนของศาสนา ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งใช้และละทิ้งสิ่งที่เป็นข้อห้ามทางศาสนาทั้งปวง โดยเริ่มจากการแสวงหาปัจจัยยังชีพแก่เรือนร่างภายนอกด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริตศานาอันมุ้ดิด ดำรงตนอยู่บนหลักแห่งความพอเพียง ทำจิตใจให้เป็นสุขโดยการประกอบศาสนกิจรำลึกต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ สม่่าเสมอ และประการต่อมาคือการแสวงหาความโปรดปรานด้วยศรัทธาที่ตั้งมั่นพร้อมทั้ง การปฏิบัติทั้งกาย วาจา ใจ ต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ และมีความหวังยิ่งต่อการมีคุณภาพชีวิตอันมีความสุขอย่างแท้จริงในวันโลกหน้าคือการพำนักอยู่ในสรวงสวรรค์อย่างถาวรตลอดกาล ในทางกลับกันสิ่งทีเห็นได้อย่างชัดเจนในสังคมปัจจุบัน มุสลิมส่วนมากยังขาดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการสร้างคุณภาพชีวิตในอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยยังชีพที่ทะเลาล การครองตนด้วยความพอเพียง การทำใจให้เป็นสุขและการแสวงหาความโปรดปรานจากพระเจ้า ดังนั้นการสร้างคุณภาพชีวิตในอิสลามถือเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมุสลิมที่จะนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งวิวัฒนาการสมัยใหม่ความเจริญต่างๆที่ทยอยเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มุสลิมได้รับประโยชน์จากแนวทาง หลักคำสอนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเกิดความสมบูรณ์ทั้ง

ทางโลกและทางธรรม ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ รวมถึงจิตวิญญาณอันบริสุทธิ์บนทางสายกลาง ดังที่มี
หลักจากวจนะของท่านนบี ﷺ ได้เล่าโดยท่านอิบนุอับบาส رضي الله عنه ว่า ท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه ได้กล่าวว่า

((إِنَّ الْهُدَىٰ الصَّالِحَ وَالسَّمْتَ الصَّالِحَ ، وَالْاِقْتِصَادَ ، حُزْنٌ مِنْ

سَبْعِينَ حُزْنًا مِنَ النَّبُوَّةِ))

(رواه البيهقي ، ١٩٩٢ : ٧٥٢٥)

ความว่า “ แท้จริงแนวทางที่ดี แบบอย่างที่ดี และทางสายกลางนั้น
เป็นส่วนหนึ่งจากเจ็ดสิบส่วนของท่านนบี ”

(al – Bukhariy, 1992: 7525)

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). คุดบะห์เฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กองบรรณาธิการสำนักพิมพ์มิธราต. (2558). หะยาตันฎ็อยยิบะฮฺ. กรุงเทพฯ ฯ: นิตยสารการพิมพ์
ดารี บินอะหมัด. (2547). หนทางแห่งความสุข. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์สายสัมพันธ์.
- บรรจง บินกาซัน. (2547). สารานุกรมอิสลามฉบับเยาวชนและผู้เริ่มสนใจ. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์
อัล อะมีน.
- มุณีร มุหะหมัด. (2534). หลักการเตาฮีด. กรุงเทพฯ ฯ: บริษัทออฟเซ็ท จำกัด.
- เมาลานา ซัยยิด อบูล อะลา เมาดูตี. (2545). ตัฟฮีมุลกุรอาน. แปลโดย บรรจง บินกาซัน: บริษัท
ออฟเพรส จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์
พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- อับดุลเลาะ การีนานา. (2551). ศาสตร์แห่งอัลกุรอานและอัลสุนนะฮฺ: โรงพิมพ์หาดใหญ่กราฟฟิก.
- อับดุลลาฮ์ บินอะหมัด. (มปป). ทางนำไปสู่อัลเลาะฮ์: ส.วงศ์เสงี่ยม.
- อะมีน บิน อับดุลลอฮ์ อ็ช-ชะกอวีย์. (2555). การได้รับความปลอดภัย. แปลโดย อับดุลศอมัด อัदनาน.
กรุงริยาต: สำนักงานความร่วมมือเพื่อการเผยแพร่และสอนอิสลาม อีร์-ร็อบะฮฺ.
- อรุณ บุญชม. (2529). หะดีษซอเฮียะฮ์. กรุงเทพฯ ฯ: มานพวงศ์เสงี่ยม.
- อาซิม อ็ชชะรีฟ. (2552). กระบวนทัศน์อิสลามด้านสุขภาวะ. กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท ออฟเซ็ท จำกัด.
- อาดิศร์ อิดริส รัชฆมณี. (2554). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 36. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์
โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์.
- อัลอิศลาห์ สมาคม บางกอกน้อย. (2558). เราจะแสวงหาริชกีที่ทะเลาะกันอย่างไร ?. กรุงเทพฯ ฯ.

หนังสือภาษาอาหรับ

- al-Bukhari, Abu Abdallah Muhammad bin 'Ismail'. 1992. Sahih al – Bukhariy(صحيح البخاري) . Beirut: Dar al-Fikr.
- Abu Dawud, Sulaiman Ibn al-Ash'ath. 1990. Sunan Abi Dawud (سنن أبي داود) . Vol. 3. s.l.: Dar Ihya' al-Sunnah al-Nabawiyah.
- Ibnu al-Hajjar al-Asqalany. 1989. Fathul al-Bari (فتح الباري بشرح صحيح البخاري). Cairo: Dar al-Raiyan.
- al-Misriy. 1993. Lisan al-Arabiyy (لسان العرب). Beirut: Dar Sadir.
- al-Tirmidhi, Muhammad Ibn 'Isa. 1975. Sunan al-Tirmidhi (سنن الترمذي). Vol. 4. Cairo: Mustafa al-Babi al-Halabi.
- Ibn Kathir, Abu Fidaa' Ismail bin Kathir Alqurashi. 2010. Tafsir al-Quraan al-'Azim (تفسير القرآن العظيم) . Vol. 1. Beirut: Maktabat al-Asriyah.
- Muslim Ibn Hajjaj. 1955. Sahih Muslim (صحيح المسلم). Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi.

ข้อมูลจาก Website

- ศูนย์สารสนเทศอิสลามและอิสลามศึกษา. (22 พฤศจิกายน 2561). คูลาฟาห์ อรรอฮิดูน. สืบค้นจาก <http://cis.psu.ac.th/fathoni/lesson/histry/chapter1.htm>
- ห้องสมุดประวัติศาสตร์ และชีวประวัติ. (22 พฤศจิกายน 2561). ประวัตินักบั่นทีกหะดีษ. สืบค้นจาก <http://www.fityatulhaq.net/forum/index.php?topic=1975.20;wap2>
- อิสลามดอทคอม. (22 พฤศจิกายน 2561). ประวัติศาสตร์อิสลาม. สืบค้นจาก <http://www.islammore.com/view/1111>
- อิสลามดอทคอม. (24 พฤศจิกายน 2561). เราจะแสวงหาริชกีที่หะล้ากันอย่างไร ? . สืบค้นจาก <http://www.islammore.com/view/4361>
- อิสลามดอทคอม. (27 พฤศจิกายน 2561). ความพอเพียง คือ ความเข้มแข็ง ? . สืบค้นจาก <http://www.islammore.com/view/3525>
- สำนักจุฬาราชมนตรี. (23 มิถุนายน 2562). นโยบาย-วิสัยทัศน์. สืบค้นจาก <https://www.skthai.org/th/pages/6293>